

PHYSICIAN COMMUNICATION SKILLS

Farg'ona jamoat salomatligi tibbiyot

instituti katta o'qituvchisi **M.R.Komilova**komilovam2991@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada shifokor va bemor o'rtasidagi muloqotning klinik amaliyotdagi o'rni va ahamiyati keng yoritiladi. Samarali kommunikatsiya yuqori sifatli tibbiy xizmat ko'rsatishning ajralmas qismi sifatida tahlil qilinib, uning bemor qoniqishi, tushunish darajasi, davolanishga rioya qilish hamda sog'liq natijalariga ta'siri ko'rib chiqiladi. Maqolada kommunikatsiya klinik kompetensiyaning muhim tarkibiy qismi sifatida bilimlar bazasi, fizik tekshiruv va muammoni hal qilish qobiliyati bilan bir qatorda baholanadi. Shuningdek, kommunikatsiya ko'nikmalarini o'qitishning zamonaviy metodlari, jumladan, tajribaviy o'rganish, fikr-mulohaza va muammoga asoslangan yondashuvlar tahlil qilinadi. Shifokor va bemor o'rtasida hamkorlikka asoslangan sheriklik modeli va uning amaliy hamda nazariy asoslari yoritiladi.

Kalit so'zlar: kommunikatsiya, shifokor-bemor muloqoti, klinik kompetensiya, hamkorlik, empatiya, sog'liq natijalari, tibbiy intervyu, kommunikativ ko'nikmalar

Аннотация. В данной статье рассматривается роль и значение коммуникации между врачом и пациентом в клинической практике. Эффективное общение анализируется как неотъемлемая часть качественной медицинской помощи, влияющая на удовлетворенность пациентов, уровень понимания, приверженность лечению и результаты здоровья. Коммуникативные навыки рассматриваются как важный компонент клинической компетенции наряду с базой знаний, физикальным обследованием и способностью решать клинические проблемы. Также анализируются современные методы обучения коммуникации, включая практико-ориентированное обучение, обратную связь и проблемно-ориентированный подход. Освещается модель партнерского взаимодействия врача и пациента, а также ее теоретические и практические основы.

Ключевые слова: коммуникация, врач-пациент, клиническая компетенция, партнерство, эмпатия, результаты лечения, медицинское интервью, коммуникативные навыки

Abstract. This article explores the role and importance of communication between doctors and patients in clinical practice. Effective communication is analyzed as an essential component of high-quality healthcare, influencing patient satisfaction, understanding, treatment adherence, and health outcomes. Communication skills are considered a key component of clinical competence alongside knowledge base, physical examination, and problem-solving abilities. The article also examines modern methods of teaching communication skills, including experiential learning, feedback, and problem-based approaches. Furthermore, it highlights the partnership model between doctor and patient, along with its theoretical and practical foundations.

Keywords: communication, doctor-patient interaction, clinical competence, partnership, empathy, health outcomes, medical interview, communication skills

Shifokor va bemor o'rtasidagi muloqot klinik amaliyotning markaziy qismidir. U butun professional faoliyat davomida sodir bo'ladi, shuning uchun uni to'g'ri yo'lga qo'yish muhimdir. Samarali muloqot yuqori sifatli tibbiyot uchun zarurdir. U bemorlarning sog'liq natijalarini yaxshilaydi. Kommunikatsiya asosiy ko'nikmadir. U klinik kompetensiyaning muhim tarkibiy qismi.

Tibbiy bilim, fizik tekshiruv va muammolarni hal qilish qobiliyati bilan bir qatorda, kommunikatsiya ko'nikmalari klinik kompetensiyaning to'rtta asosiy tarkibiy qismidan biridir.

Kommunikatsiya ko'nikmalari qo'shimcha yoki ikkinchi darajali emas; ular bo'lmasa, bilim va aqliy mehnat samarasiz bo'lib qoladi.

Kommunikatsiya ko'nikmalarini o'rganish va o'qitish mumkin.

Muloqot faqat shaxsiy xususiyat emas; u aniqlanishi va mashq qilinishi mumkin bo'lgan ko'nikmalar majmuasidir.

Kommunikatsiya boshqa asosiy ko'nikmalar kabi jiddiy yondashuv bilan o'qitilishi kerak.

Shifokorlar o'z faoliyati davomida taxminan 200 000 ga yaqin konsultatsiya o'tkazadi, shuning uchun muloqotni to'g'ri tashkil etish muhimdir. Shifokor va bemor o'rtasidagi muloqotda muammolar tez-tez uchraydi. Samarali muloqot yuqori sifatli tibbiyot uchun zarur bo'lib, u quyidagilarni yaxshilaydi:

- Bemor qoniqishi;
- Eslab qolish;
- Tushunish;
- Davolanishga rioya qilish;
- Davolash natijalari.

Kommunikatsiya asosiy klinik ko'nikmadir. U klinik kompetensiyaning muhim tarkibiy qismidir.

U 4 asosiy qismdan iborat:

- a. bilimlar bazasi
- b. kommunikatsiya ko'nikmalari
- c. fizik tekshiruv
- d. muammoni hal qilish qobiliyati.

Kommunikatsiya qo'shimcha emas; u bo'lmasa, bilim va intellektual mehnat samarasiz bo'ladi. Muloqot nazariyani amaliyotga aylantiradi: qanday gapirishimiz, nima gapirishimiz kabi muhimdir. Sog'liqni saqlash tizimidagi o'zgarishlar hatto tajribali shifokorlarni ham kommunikatsiya ko'nikmalarini doimiy rivojlantirishga majbur qiladi.

Kommunikatsiya ko'nikmalarini o'qitishda maxsus metodlar zarur. O'quvchilarning xulq-atrofini o'zgartirish uchun ko'nikmaga asoslangan yondashuv muhimdir.

Amaliy (tajribaviy) o'rganish usullari zarur bo'lib, ular quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- kuzatish;
- fikr-mulohaza (feedback);
- mashq (repetitsiya).

Muammoga asoslangan yondashuv kommunikatsiya ko'nikmalarini o'rganishda zarur. Bu jarayon: kognitiv (bilimga oid), attitudinal (munosabatga oid) o'rganish va qobiliyatlarning uzluksiz

rivojlanishini o'z ichiga oladi va ularning tibbiy suhbat (intervyu) jarayonida qanday qo'llanilishini ko'rsatadi, shuningdek, ularning ahamiyatini tasdiqlovchi ilmiy va nazariy dalillarni taqdim etadi hamda shifokor va bemor uchun mumkin bo'lgan foydalarni hujjatlashtiradi.

Muloqot shifokorlar uchun natijalarni ham yaxshilashi mumkin. Biz ko'ramizki, to'g'ri muloqot ko'nikmalaridan foydalanish nafaqat bemorlarning shifokorlardan qoniqishini oshiradi, balki shifokorlarning o'z ishidan kamroq asabiylashib, ko'proq mamnun bo'lishiga ham yordam beradi. Eng muhimi, samarali muloqot bemor shikoyatlarining oldini olishi mumkin.

Hamkorlikdagi sheriklik. Biz aniqlagan ko'nikmalar birgalikda bemorga yo'naltirilgan va munosabatga yo'naltirilgan yondashuvlarni qo'llab-quvvatlaydi hamda bemor va tibbiyot xodimi o'rtasida hamkorlikdagi sheriklikni rivojlantiradi. Bu bizning shaxsiy fikrimiz yoki e'tiqodimiz tufayli emas — biz bu yondashuvni tanlaymiz, chunki shifokor-bemor munosabatining nazariy qarashlarini amalda ro'yobga chiqaradigan ko'nikmalar amaliyotda ham, ilmiy tadqiqotlarda ham bemorlar va shifokorlar uchun yaxshiroq natijalar berishini ko'rsatgan.

Hamkorlikdagi sheriklik tushunchasi bemor va shifokor o'rtasida yanada tengroq munosabatni anglatadi hamda tibbiy paternalizm (ya'ni, faqat shifokor hukmron bo'lgan yondashuv)dan o'zaro hamkorlik tomon kuch muvozanatining siljishini bildiradi. Ushbu kitob shifokorlar bemorlarning maslahat (konsultatsiya) jarayonida faolroq ishtirok etishiga va yanada muvozanatli munosabat o'rnatishiga yordam beradigan muloqot ko'nikmalarini o'rganadi.

Bu bilan biz buyruq beruvchi yoki faqat shifokorga yo'naltirilgan muloqot hech qachon foydali emas, demoqchi emasmiz — masalan, hayot-mamot bilan bog'liq favqulodda vaziyatlarda ko'pincha aynan shunday yondashuv zarur bo'ladi. Masala qaysi yondashuv eng yaxshi ekanida emas — shifokorga, bemorga yoki munosabatga yo'naltirilgan parvarishdan qaysi biri ustun degan savol emas, balki muayyan vaziyatda qaysi biri eng mos kelishidadir. Lussier va Richard (2008) ta'kidlaganidek, bu savolning javobi ayni paytdagi muammoning o'ziga xos sharoiti va tabiati, shuningdek, bemor va shifokorning ehtiyojlari hamda afzalliklariga bog'liq.

Yana bir muhim jihat bor, u ushbu kitob doirasidan tashqarida — bu bemorlarning suhbat davomida muloqotga va o'z sog'lig'ini boshqarishga qanday ta'sir ko'rsatishi mumkinligi. Bemorlar shifokorlar kiritadigan o'zgarishlarni passiv qabul qiluvchilar emas, balki konsultatsiya jarayonining muhim ishtirokchilaridir. Har bir bemor konsultatsiyada qanday turlicha ishtirok etishi, o'z zimmasiga qanday mas'uliyat olishi, shifokor-bemor munosabatini qanday o'zgartirishi va suhbatda faolroq rolni qanday egallashi kabi savollar ham muhim e'tibor va tadqiqotni talab qiladi. Ushbu kitob bemorlarni faolroq bo'lishga o'rgatishning ahamiyatini ko'rsatadigan tadqiqotlarga qisqacha to'xtalib o'tsa-da, asosan shifokorlar suhbat jarayonida bemorlarning ishtirokini qanday rag'batlantirishi mumkinligiga e'tibor qaratadi. Rahm-shafqat, halollik va ongli yondashuv kabi sifatlar ko'nikmalarga asoslangan yondashuvni to'ldiradi va aksincha.

Muloqot ko'nikmalarini o'rganish orqali klinik amaliyotimizni yaxshilashimiz mumkin

Muloqot ko'nikmalarini o'rganish natijasidagi asosiy yutuq — yaxshilangan klinik faoliyat

Muloqot shunchaki “muloyim bo'lish” emas; u bemor va shifokor uchun yanada samarali konsultatsiyani ta'minlaydi.

Samarali muloqot sezilarli darajada quyidagilarni yaxshilaydi:

- aniqlik, samaradorlik va qo'llab-quvvatlashni
- bemorlar salomatligi natijalarini
- bemor va shifokor qoniqishini
- davolovchi (terapevtik) munosabatni

Muloqot dalillarga asoslangan tibbiyot bilan individual bemor bilan ishlash o'rtasidagi tafovutni kamaytiradi.

Muloqot ko'nikmalarini o'rganishda uchta asosiy tur mavjud:

1. Content skills (mazmuniy ko'nikmalar). Mutaxassis nima gapiradi, savollar va javoblar, u yig'adigan va beradigan ma'lumotlar, muhokama qilinadigan mavzular, davolash usullari;

2. Process skills (jarayon ko'nikmalari). Muloqot qanday olib boriladi, og'zaki va og'zaki bo'lmagan ko'nikmalar (imo-ishora, ohang), bemor bilan qanday aloqa o'rnatiladi, muloqot qanday tartibga solinadi;

3. Perceptual skills (idrok ko'nikmalari). Fikrlar va his-tuyg'ular, klinik fikrlash va qaror qabul qilish, hamdardlik (empatiya), hurmat, halollik, o'z va bemor his-tuyg'ularini anglash.

Bu uchala ko'nikma bir-biri bilan bog'liq.

Yaxshi mutaxassis: to'g'ri gapiradi (content), to'g'ri yetkazadi (process), to'g'ri tushunadi va his qiladi (perceptual).

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Levinson W., Lesser C.S., Epstein R.M. *Developing Physician Communication Skills for Patient-Centered Care*. — Health Affairs, 2010.
2. Ихтиёрова, М. (2025). ВЫРАЖЕНИЕ КОНЦЕПЦИИ СЧАСТЬЯ В НАРОДНОМ УСТНОМ ТВОРЧЕСТВЕ. *Новости образования: исследование в XXI веке*, 4(40), 452-455.
3. Fazilova, N. (2026, January). THE ROLE OF INFORMATION TECHNOLOGIES IN LEARNING FOREIGN LANGUAGES. In *International Conference on Business & Management (Vol. 2, No. 1, pp. 13-16)*.
4. Komilova, M. R. (2026, January). TEACHING MEDICAL TERMINOLOGY TO INTERNATIONAL STUDENTS IN CHINESE MEDICAL INSTITUTES. In *International Conference on Business & Management (Vol. 2, No. 1, pp. 24-26)*.
5. Mokhichekhrakhon, M. (2026). TEACHING THE UZBEK LANGUAGE AND DIDACTIC PRINCIPLES BASED ON MODERN PEDAGOGICAL APPROACHES. *AMERICAN JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE*, 4(1), 56-67.
6. Abdurahimova, M. (2026, January). THE ARTISTIC INTERPRETATION OF PSYCHOPHYSIOLOGICAL MEANS IN THE DESCRIPTION OF EMOTIONAL STATES. In *International Conference on Business & Management (Vol. 2, No. 1, pp. 19-21)*.
7. Mamatkhonova, M. (2025). THE RELEVANCE OF USING INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN UZBEK LANGUAGE LESSONS. *Journal of Science, Research and Teaching*, 4(8), 1-5.
8. Mokhichekhrakhon, M. (2025). DIDACTIC FOUNDATIONS OF SPEECH TECHNIQUE AND PEDAGOGICAL TECHNIQUE IN IMPROVING THE QUALITY OF EDUCATION. *AMERICAN JOURNAL OF EDUCATION AND LEARNING*, 3(10), 488-498.
9. Qizi, M. M. U. (2025). O 'ZBEK TILINI IKKINCHI TIL SIFATIDA O 'QITISHDA ZAMONAVIY METODLAR. *Research Focus*, 4(9), 60-64.
10. Akhmedova, U., Mamatkhonova, M., Kakhorova, T., & Komilova, M. (2025). MODERNIZATION OF THE EDUCATION SYSTEM THROUGH INNOVATIVE INFORMATION TECHNOLOGIES. *Новости образования: исследование в XXI веке*, 4(39), 140-148.

11. Madinabonu, I. (2025). THE EMERGENCE OF THE MOTIF OF HAPPINESS IN LITERARY FICTION. AMERICAN JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE, 3(10), 159-163.
12. Ixtiyorova, M. (2023). ULUG‘BEK HAMDAMNING “UZOQDAGI DILNURA” HIKOYASIDA PSIXOLOGIZM TALQINI. Philological issues are in the eyes of young researchers, 1(1).
13. Olimjonov, M. S. I. (2026). IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARDA ILMIY TADQIQOTLARNI AMALIYOTGA TATBIQ ETISH: BADIY ADABIYOTDA BAXT KONSEPSIYASINI O‘RGANISHNING INNOVATSION YONDASHUVLARI. Universal xalqaro ilmiy jurnal, 3(3.1), 410-413.
14. Fozilova, N. (2026). Teaching Medical Students in English in Uzbekistan: A Comprehensive Review. Journal of Clinical and Biomedical Research, 2(1), 1-6.
15. Fozilova, N. (2026). Modern Therapeutic Approaches in Clinical Medicine: From Conventional Treatment to Personalized Therapy. Journal of Clinical and Biomedical Research, 2(1), 7-11.
16. Fozilova, N. (2026). Impact of Integrated Medical English Instruction on Uzbek Medical Students’ Reading Proficiency: A Quasi-Experimental Study. Journal of Clinical and Biomedical Research, 2(1), 20-25.
17. Fozilova, N. (2026). Bridging Local Practice and Global Standards: The Rise of English Medium Medical Education in Uzbekistan. Journal of Clinical and Biomedical Research, 2(1), 12-19.
18. Abdurahimova, M. (2025). SUKUT PSIXOFIZIOLOGIYASI. Farg‘ona davlat universiteti,(1), 72-72.
19. Qayumov, A., & Abdurahimova, M. (2024). QO‘CHQOR NORQOBIL QISSALARIDA PSIXOLOGIK TASVIR VA PSIXOFIZIOLOGIK HOLAT MASALASI. Farg‘ona davlat universiteti,(3), 529-529.
20. Abdurakhimova, M. (2026). THE IMPORTANCE OF PSYCHOPHYSIOLOGICAL APPROACHES IN THE PROCESS OF MEDICAL EDUCATION. AMERICAN JOURNAL OF EDUCATION AND LEARNING, 4(1), 251-264.